

"Kanadai Magyar Újság"
egyesítve a
"KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"
Kanada és az angol birodalom legelterjedtebb, vezető magyar hetilapja amely mindenkor szentelődni védi meg az idegenek szándékát magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivívni minden honfitársunk számára.
Előfizetés díj egy évre: \$3.00. Az Őszárában és kőfűzőre egy évre \$4.00. Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St. WINNIPEG, Man.

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALEDONIA
CHIPPAWA
CROWLAND
FOND CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
New WATERFORD
NI-GARA FALLS
ONTARIO
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
QUEBEC
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SUDBURY
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet- és Nyugat

Kanadai Magyar Újság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

BEAVER
CALGARY
COALHURST
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPUSVAR
LEASK
LETHBRIDGE
NORBERTH
OTTHON
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SASKIHILL
SOKHALOM
ST. LAZLO
SZERKELYFOLD
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WYBURN
WHITEWOOD
YORKTON

"Canadian Hungarian News"
Combined with the
"CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL"
An Independent Weekly
Published in the Magyar Language. Circulating in all the Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.
Editorial Offices and Printing Plant
375 Hargrave St., WINNIPEG, Man.
Yearly Subscription \$3. to Foreign Countries \$4.

VOL. IX. EVFOLYAM

375 HARGRAVE ST. WINNIPEG, MANITOBA, 1932. JUNIUS 16 CSÜTÖRTÖK

No. 24 SZAM

BRITAIN PRAISES PROHASZKA

MEDITATIONS OF THE GREATEST OF HUNGARY TRANSLATED INTO ENGLISH — ONE OF MODERN HUNGARY'S GREATEST AS SEEN

by C.C. MARTINDALE S.J.
In the following excerpts of his Foreword to Prohaszka's "Meditations on the Gospels", translated by Margaret de Pál, revised by Ada Lane and published by Sheed & Ward, London, England

(CONTINUED)

In 1905 the popular voice made itself irresistibly heard: Pius X. personally consecrated Ottokár Prohaszka in the Sistine chapel — and he was sent to the poorest diocese of Hungary: Székesszentgyörgy. His spiritual and literary life continued simultaneously without intermission. He worked so hard that in 1911, he, who is described hitherto as a "jubilation giant", as one who had done more for the restoration of Christian socialism than thousands of others, had to attend first time to his health. The war none the less came to redouble his exertions and halve his strength. And in spite of these handicaps it was now that he stood forth as a really eminent social reformer. Not only for orphans, or the wounded and their desolate families did he work, but he started a land reform which should have caused men returning from the front to feel that Christian justice had been preparing for them.

When the 1918 revolution was followed by the appalling communist outbreak, he refused to fly. He abandoned not one of his public works: when his house was invaded and he was told that he must manage with two rooms only, he answered: "One will be enough." And even the ruffians of Béla Kun realised that to touch Prohaszka would have raised the whole country against them. When the red peril was passed, everything that could be called Christian national organisation looked towards the Bishop.

Material help, he could offer none — he had sold every personal little treasure that he could find, for bread for his dear poor. He parcelled out his territory of land into allotments, and small wonder that in 1920 he could not refuse the demand that he should unanimously be elected to the new Parliament. He struggled vainly against one position of importance after another till he shook back appalled at the thought of being made Prime Minister of Hungary.

And when at the age of 67 he began to fall sick, he used the opportunity for writing some of his best books. In the last year of all he said good-bye to doctors and did as he pleased. Impossible to relate the list of his activities performed and planned. On March 27th 1927, he spoke on a bitter day, at the unveiling of a tablet in the garden of the National Museum in Budapest. Till April 1st, he gave the University conferences to a vast audience, comprised of thousands of men, representing every class from the lowest up to the highest.

He filled that last day's programme with his personal expeditions of charity, till the hour of the conference at the University. There, speaking on the pulpit, before the flower of Budapest, he suffered a cerebral hemorrhage and collapsed. The place was full of doctors who ran to his aid. But he would not descend from the pulpit till he had given the benediction with his left, unstricken hand, and said strongly: "May God Almighty bless you all!" He added in a whisper: "Thank you..." Next day he died. They say that the whole of the capital of Hungary accompanied the coffin to the station. As the train steamed towards Székesszentgyörgy, every village came down to salute it.

It is desired that Prohaszka's "Meditations on the Gospels" — the first volume of which just made its appearance in English translation — may be the beginning of the whole Anglo-Saxon world's information concerning one who was a glory of Hungary, so dear to the British.

NÉMETORSZÁG ÖSSZEFOG KÖZÉPEURÓPÁVAL?

A lapzártakor érkezett kábel-táviratok szenzációs európai fejleményekről adnak számot. Az új német kormány ugyanis elhatározta, hogy megpróbálja vámm-közössébe hozni Európa államait, még abban az esetben is, ha ezt a tervet a franciák nem helyeselnék. A megoldást körülbelül ugyanazon az alapon remélik, mint ahogy azt Tardieu francia miniszterelnök elképzelte, csak azzal a különbséggel, hogy a franciák helyett a németek ragadnák magukhoz a vezetőszerepet.

Állítólag az ottawai birodalmi konferencia esetleges sikere készítette a német államférfiakat erre a lépésre, mellyel ismét izgalomba hozták ugyszólván egész Európát. A németek ugyanis azzal érvelnek, hogy ha sikerül az angol társországok-nak egy vám-unió formájába ismét szorosabba fogni az angol világbirodalmat és ezáltal lehetőleg más országok részvételével kiigényelni a kínálat és kereslet mérlegét: úgy az európai országoknak saját érdekében össze kell fogniuk.

Lángokban Quebec és Ontario erdős vidéke

Míg a nyugatkanadai prér- és erdőtüzek legtöbbjét sikerült nagy nehézségek árán megfékezni, Quebec tartomány északi részében, különösen a St. John tó vidékén ismét napokon keresztül nyaldosták a lángok az ég alját. Milliós és milliós dollár értékű fenyőt tarolt le a tűz vész, melynek izzó veszedelme elől hanyat-homlok menekült ember, állat egyaránt. Szerencsére Keletkanadában is több zápor enyhítette a korai nyár forró szárazságát s így a hatalmas területeken pusztító erdőtűz valamivel alább hagyott. Azonban még így sem mulott el a veszély s szinte óráról órára tragikusabb hírek kerülnek nyilvánosságra, melyekből az alábbiakban közlünk néhányat.

Maga köré gyűjtötte a legbátrabb férfiakat és megígértette velük, hogy családjaik és embertársaik érdekében vele együtt kitartanak a leginkább veszélyeztetett helyeken és ezáltal biztosítják a lakosság elmenekülését. Sikerült is egyes sorozatok nyitva tartani és ennek köszönhető, hogy mindössze egyetlen emberáldozatról sem érkezett jelentés. Norris maga irányította három nap, három éjjel a mentési munkálatakat s nem volt hajlandó lepihenni mindaddig, míg az utolsó ember is biztonságba nem került. Azután összerogyott a kimerültségtől s ugy vonzólták magukkal munkáit.

Ezalatt Ontario nyugati részén Sault Ste. Marie és Cobden között dult napokon keresztül az erdőtűz. Még ez utóbbinál is veszedelmesebbnek bizonyult a Fort William melletti kromium-feldolgozó gyárat fenyegető tűzvész. Az Obonga tó egész vidéke lángokban áll és ugyancsak tűznyelvek veszelgetik a forgalmat a nipigoni országúton, valamint a Canadian Pacific Schreiber állomás melletti vonalszakaszán. Óriási erőfeszítéseket tesz itt is a lakosság, hogy a pusztító elemet megfékezze és az erdészetit minisztérium máris 600 tüzoltót alkalmaz, hogy a tűz további terjedését lehetőleg megakadályozza.

Százéve város Montreal

Junius 12.-én, múlt vasárnap ünnepelte Montreal városa száz esztendő évfordulóját annak, hogy törvényhatósági joggal felruházták. A "La Société St. Jean-Baptiste", a kanadai franciák vezető társadalmi egyesülete ebből az alkalmából külön emlék-bélyeg kibocsátását kérte a postaiügyi minisztertől.

A bélyeg tervezrajz Jacques Viger, Montreal első polgármestere látható, nemkülönben pedig az a kereszt, melyet a várost 1642-ben alapító deMaisonneuve a Mount Royalon emelt szerencsés partrajutása után. Itt jügyezünk meg, hogy a fenti egyesület építette a gyönyörűen ki-világított jelenlegi feszületet a város felett emelkedő hegyre, ezáltal is adózván az alapító emlékének.

Füstbement az angol-ir barátkozás

Már-már úgy volt, hogy De Valera ír köztársasági elnök hível nagy részének unszolására hajlandó feladni azon kedvenc tervét, hogy Irországot teljesen elszakítsa Angliától és közzeg-dasági kedvezményekért hajlandó a jelenlegi "Irish Free State" alkotmányát továbbra is érvényesnek minősíteni. El is utazott Londonba az ír vezér, hogy MacDonalddal miniszterelnökkel tárgyaljon, azonban miután június 13.-án MacDonalddal a genfi népszövetségi konferen-

ciára kellett utaznia, mindaddig nem sikerült a két ország között létrehozni a megegyezést. De Valera tehát bosszusan és üres kézzel utazott haza s kijelentette, hogy "csak-azért-is" megmutatja az angoloknak, hogy ki az ur a négylevelű löher szigetén. Eszerint Irországot a július 21.-én Ottawában megkezdődő birodalmi konferencián fogja elpanaszolni bánatát s rága De Valera is minden valószínűség szerint átjön erre az alkalomra Kanadába.

VERSENYT FUTOTT EGY MAGYAR FIU A — HALÁLLAL

Ujabb magyar tragédiáról kell ezúttal megemlékeznünk. Egy alig öt esztendő kis magyar fiu futott versenyt a halállal — és nem sikerült a nagy kaszást megelőznie. Winnipegből északra alig száz mérföldnyire történt szerencsétlenségéből kifolyólag indult meg Makara István honfitársunk kislíval a préri fővárosra felé, abban a reményben, hogy az orvosi tudomány még tud segíteni az ártatlan kis magyaron. Sajnos azonban az első 15 mérföld helyett több mint hatvanat kellett megtennie, még hozzá csónakon, hogy elérhessék a legközelebbi vasutállomást. Így azután későn került kórházba a kis Makara és nem tudtak segíteni rajta a doktorok.

Igen ám, csak hogy a Winnipeg tó ingoványos partján nem vezet ut Rivertonba és a légvonalban csak 15 mérföldet kellett távolsg helyett 60 teljes mérföldet kell megtenni a Washow-öböl kacskaringós partjait mentén, hogy a "város"-ba érhesse a beteggel. Minden erejét megfeszítve igyekezett Makara István, hogy a kis emberke életét megmenthesse. Ugyszólván teljesen kimerült már az izgalomtól és fáradtságtól, amidőn elalélt kislíval Rivertonba érkezett. Dr. Thompson azonban csupán kíméletlenül rettetten sebet és kitérítette, hogy legfeljebb a winniepei kórházban segíthetnek a sebesültön.

Mult vasárnap a Washow-öböl vízeiben lubickolt Makara István két kislíva. Lebuktak a víz alá is a jókedvű lurkók: büdnyködni. Az öregebbik egy vasdarabot talált a homokban és ki akarta dobni a partra. Szerencsétlenségére a vasdarab azonban kicsúszott kezéből és öt éves kiscöcsének fejét találta. A rozsdás vas hatalmas rést ütött a kis magyar koponyán, úgyhogy mikorra Makara István a segélykiáltásra elősietett, már teljesen elborította a vér kislíva fejét, arcát és vállait. Az eiszó segélynyújtás után nem maradt sok vesztegetni való lődő s nem habozhattak sokáig, hogy a 15 mérföldnyire levő Rivertonban Dr. Thompson felkeressék.

24 millióval kevesebb Kanada buza-feleslege

Az állam megbízásából működő szakértő gabona-bizottság most bocsátotta ki legutóbbi jelentését, mely élénk fényt vet az ország buza-állományára és egyúttal érdeletes állapotról számol be. Míg ugyanis 1931 május 31-ikén egész Kanadában 134 millió bushel búzát tároltak a farmokon és elevátorokban, az idén ez a szám 110 millióra apadt, tehát 24 millió bushellel kevesebb az ország gabona-feleslege.

Május hónap folyamán kedvezően alakult a kanadai buza-kivitel, amennyiben az általában gyenge világpiac és a lánghal kereset ellenére 20,174,710 bushelt tett ki az összkivitel az áprilisi 15,126,843 bushellel szemben, tehát egyetlen hónap alatt több mint ötmillió bushellel javult Kanada buza-kivitele.

Megvannak a Lindbergh-bébi gyilkosai?

A MEGGYILKOLT GYERMEK NAGYSZÜLEINEK SZOBALNYA JÁTSZOTTA A BANDITÁK KEZÉRE A KIS ARTATLANSÁGOT

Mult péntekre váratlan fordulat állott be az egész világot hónapokon át izgalomban tartó Lindbergh-gyilkosságban. New Jersey állam rendőrfőnöke, Colonel Schwartzkopf-ugyanis a lehető legbiztosabb nyomozással igyekezett személyesen kibogozni a rejtélyes bűnügy minden apró szálát s míg az alvilág banditáinak szigorú megrostálása után sem találtak a gyanúsítottokra, ismét a Lindbergh-család közvetlen környezetére irányította a nyomozás súlypontját. Igaz ugyan, hogy időközben Detroitban előkerült egy Harry Fleisher nevű bandita, akit a gyilkosság elkövetésével vádoltak, azonban mind a mai napig sikerült alibit igazolnia s így nem tudták rábizonyítani a gyilkosság elkövetését. A rendőrség-

nek végül is az a benyomása, hogy ezúttal sikerült az igazi gyilkosokat kézrekeríteni. A váratlan fordulat abban állott, hogy Violet Sharp, Lindbergh apósának szobalánya a legutóbbi napok folyamán megtört a keresztkérdések sulya alatt. Az egyik ügyes detektív ugyanis gondosan átkutatva a szobalány szobáját, amidőn a lány kimenője volt és egy büntetést előéletű férfi fényképe akadt az egyik utazó-böndben. Amidőn a következő napi kihallgatás alkalmával Violet Sharpnak megmutatták ezt a fényképet, a gyanúsított szobalány idegösszeesést kapott, úgyhogy a kihallgatást fel kellett függeszteni. A rendőrök azonban nem hagyták ennyiben a dolgot, különösen miután a Folytatás az 5-ik oldalon

Sask. a „fuvás” ellen

A saskatchewan tartományi kormány hivatalosan is megkezdte a talajhordás, illetőleg a pusztító szélviharok elleni harcot. Bryant, a kiszáradt vidékek miniszteri biztosja már a regionális börtönök rabjaival 55 mérföldes vonalon karagana-bokrokot ültetett és rengeteg fű, valamint szalmaszalmak magvetést tartott ki, hogy a farmerek helyzetén segítsen.

Emellett a "Kanadai Magyar Újság" hasábjain közlött pályázat résztvevők is számtalan megoldással igyekeznek segíteni a prérirtományoknak ezen a súlyos betegségén. Lapunk legközelebbi számában szemelvényeket fogunk bemutatni a szerintünk legjobban sikerült pályázatokról, viszont a díjak megítélése a "Free Press Prairie Farmer" és a "Saskatchewan Farmer" felkérésére közreműködő három gazdasági akadémiai dékának a hatáskörébe tartozik. Itt közöljük az érdekeltekkel, hogy még a június 15.-én beérkezett pályázatokat is beérkezésük órájában angolra fordítva, azonnal eljuttatjuk a bizottsághoz.

Junius végéig fizetik a "Bonus"-t

Miután a winniepei gabona-tözsde az elmúlt napokban rohamosan estek a gabonára, az ottawai minisztertanács elhatározta, hogy a hónap végéig kifizeti a farmereknek a bushelelentes vonalon karagana-bokrokot ültetett és rengeteg fű, valamint szalmaszalmak magvetést tartott ki, hogy a farmerek helyzetén segítsen. Ez utóbbi érthető is, mert hiszen a tél folyamán a farmernek nagy része az árak emelkedését várta, tavasszal a talaj-előkészítésével, majd pedig a vetéssel voltak elfoglalva, viszont miután június 15-ikén az eredeti tervezet értelmében beszüntette volna a kormány a "bonus" kifizetését — mindenki sietett tudni gabonakészletén. Azáltal azonban, hogy a bushelelentes 5 centes segély kifizetési határidejét a hónap utolsó napjára meghosszabbították, remélhetőleg egyenletesebben oszlik majd el a kifizetés és így a buza ára sem fog esni tovább.

LEGUJABB HIREK

AZ ELŐGALLATOK FUVARDIJÁT Junius 15-ikétől kezdődőleg kedvezően módosították a vasutársaságok, amennyiben kimondták, hogy szarvasmarha szállítása esetében az eddigi 20 ezer font helyett 12 ezer fonton felül, sertés-szállítás esetén pedig az eddigi 16 ezer font helyett minden 6 ezer fonton felül rakományt mint kedvezményesen leszállított áru vagontételt számolnak a szállítónak.

NEM DEPORTÁLTÁK MEG FARKAS János oshawai magyar üzletembert, akit a kanadai államrend erőszakos felforgatására való szövetkezés vádjával már több mint egy hónap óta tartanak fogva a halifaxi bevándorlási otthonban. A mult szombaton a késo esti órákig tanácskozott a letartóztatott nyolc kommunista-gyanús ügyében Nova Scotia legfelsőbb törvényeske és a helyi, hogy a deportálásra ítélt kérésére megváltoztassa volna, helybenhagyja az eredeti végzet. Eszerint Farkas is-deportálni fogják a közeljövőben, ha csak a bevándorlásiügyi minisztérium nem él az ítélet megmátó jogával.

MEGKERÜLT-HAUSNER LENGYEL pilóta, aki Junius 3-ikán indult utnak New Yorkból Európa felé és azóta nem hallatott hírt magáról. A "Circle Shell" nevű angol olajszállító gőzös 600 mérföldnyire Portugália partjait nyugatra akadt véletlenül a vízbeukott repülőgépre és már-már az utolsó pillanatban vette fedézetére a teljesen kimerült Hausnert.

130 BELPOKLOS INDULT BUKAREST ellen, hogy közeledésükkel megfélemlítsék a román fővárost és a kormányt jobb ellátásra kényszerítsék. A kábeljelentések szerint a Tichilesty melletti belpoklos-telepen már hetek óta nem kaptak tisztességes enniivalót a társadalomból kirekesztett szerencsétlen betegek, a környékbéli falvak üzleti pelem adnak már hitelt az állam számlájára, mert hiszen jól tudják, hogy Rumánia már a tisztviselőit sem tudja fizetni.